

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

TARYBA

Tarybos išvados dėl Europos aukštojo mokslo pasaulinio aspekto

(2014/C 28/03)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

KADANGI:

- 1999 m. birželio 19 d. Bolonijos deklaracija buvo nustatytas tarpvyriausybiniis procesas, skirtas Europos aukštojo mokslo erdvei (EAME) sukurti, kuri aktyviai remia Europos Sąjunga, o 2012 m. balandžio mėn. Bukarešte susitikę dalyvaujančių šalių už aukštąjį mokslą atsakingi ministrai priėmė EAME 2020 m. judumo siekiant geresnių mokymosi rezultatų strategiją – neatskiriamą pastangų skatinti aukštojo mokslo internacionalizavimą dalį⁽¹⁾.
- 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyvoje 2004/114/EB dėl trečiosios šalies piliečių įleidimo studijų, mokinių mainų, neatlygintino stažavimosi ar savanoriškos tarnybos tikslais sąlygų⁽²⁾ pripažįstama, kad vienas iš Bendrijos veiksmų švietimo srityje tikslų – propaguoti visą Europą kaip pasaulinį studijų ir profesinio mokymo kompetencijos centrą.
- 2005 m. spalio 12 d. Tarybos direktyva 2005/71/EB dėl konkrečios įleidimo trečiųjų šalių piliečiams atvykti mokslinių tyrimų tikslais tvarkos⁽³⁾ siekiama panašaus tikslo – užtikrinti, kad Bendrija taptų patrauklesnė tyrėjams iš viso pasaulio, ir skatinti ES kaip tarptautinio mokslinių tyrimų centro poziciją.
- Tarptautinėje strategijoje, priimtoje 2007 m. gegužės mėn. Londone įvykusiame Bolonijos proceso šalių ministrų susitikime⁽⁴⁾, pabrėžta, kad Europos aukštojo mokslo erdvė turi būti atvira ir patraukli kitoms pasaulio dalims ir kad būtina stiprinti bendradarbiavimą bei politinį dialogą aukštojo mokslo srityje su už Europos ribų esančiomis šalimis.
- 2009 m. gegužės 12 d. Tarybos išvadose dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos pabrėžta, kad svarbu remti valstybių narių pastangas modernizuoti aukštąjį mokslą užtikrinant glaudžią sinergiją su Bolonijos procesu, visų pirma kokybės užtikrinimo, pripažinimo, judumo ir skaidrumo priemonių atžvilgiu.
- 2010 m. birželio mėn. priimtoje pažangaus, tvaraus ir integracinio ekonomikos augimo strategijoje „Europa 2020“⁽⁵⁾ nustatytas konkretus tikslas pagerinti švietimo lygius, visų pirma iki 2020 m. bent iki 40 % padidinant tretinį ar lygiavertį išsilavinimą įgijusių jaunuolių dalį.
- 2010 m. gegužės 11 d. Tarybos išvadose dėl aukštojo mokslo internacionalizavimo⁽⁶⁾ akcentuota, kad vykdant tarptautines bendradarbiavimo programas ir vedant politinius dialogus su trečiosiomis šalimis aukštojo mokslo srityje ne tik sudaromos galimybės laisvesniam žinių judėjimui, bet ir prisidedama prie Europos aukštojo mokslo kokybės ir tarptautinės reputacijos gerinimo, skatinami moksliniai tyrimai ir inovacijos, propaguojamas judumas ir tarpkultūrinis dialogas, taip pat skatinamas tarptautinis vystymasis laikantis ES išorės politikos tikslų.
- 2011 m. lapkričio 28–29 d. Tarybos išvadose dėl besimokančiųjų judumo lyginamojo standarto⁽⁷⁾ nustatytas lyginamasis standartas, pagal kurį iki 2020 m. ES vidutiniškai ne mažiau kaip 20 % aukštojo mokslo įstaigų absolventų turėtų būti užsienyje praleidę su aukštuoju mokslu susijusių studijų ar mokymosi laikotarpį (įskaitant stažuotes).
- 2011 m. lapkričio 28–29 d. Tarybos išvadose dėl aukštojo mokslo modernizavimo palankiai įvertintas Komisijos ketinimas parengti ES tarptautinio aukštojo mokslo strategiją,

⁽¹⁾ Bukarešto komunikatas, 2012 m. balandžio 27 d., p. 3.

⁽²⁾ OL L 375, 2004 12 23, p. 12.

⁽³⁾ OL L 289, 2005 11 3, p. 15.

⁽⁴⁾ Europos aukštojo mokslo erdvė pasaulinėje arenoje.

⁽⁵⁾ Dok. EUCO 13/10.

⁽⁶⁾ OL C 135, 2010 5 26, p. 12.

⁽⁷⁾ OL C 372, 2011 12 20, p. 31.

pagal kurią būtų padidinta tarptautinė aprėptis bei matomumas ir bendradarbiaujama su partneriais siekiant stiprinti santykius ir skatinti gebėjimų stiprinimą aukštojo mokslo sektoriuje.

IR ATSIŽVELGDAMA Į:

2013 m. rugsėjo 5–6 d. pirmininkaujančios valstybės narės Vilniuje surengtą konferenciją „Europietiškas aukštasis išsilavinimas pasaulyje“, kurioje pabrėžta, kad valstybės narės ir aukštojo mokslo įstaigos turi parengti išsamias internacionalizavimo strategijas:

- kuriomis būtų gerinama Europos aukštojo mokslo kokybė ir didinamas jo konkurencingumas,
- kuriose būtų numatyta daugiau, nei judumo priemonės, ir kuriose vis daugiau dėmesio būtų skiriama mokymo programų ir mokymo bei mokymosi procesų sandaros bei turinio pasauliniam aspektui (tai dažnai vadinama vidiniu internacionalizavimu),
- kuriose būtų atsižvelgta į studentų įvairesnį profilį ir didesni skaičių, naujus skaitmeninius išteklius derinant su labiau tradicinėmis mokymo ir mokymosi formomis, kartu užtikrinant aukštą kokybę,
- kuriomis būtų stiprinamas vystomasis bendradarbiavimas pasitelkiant strategines partnerystes ir gebėjimų stiprinimą.

SUSIDOMĖJUSI ATKREIPIA DĖMESĮ Į:

- Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos aukštasis mokslas pasaulyje“⁽¹⁾, ir
- Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Atviresnis švietimas: visiems prieinamas novatoriškas mokymas(is) naudojantis naujomis technologijomis ir atviraisiais švietimo ištekliais“⁽²⁾.

PRIPAŽĮSTA, KAD:

1. Aukštajam mokslui tenka itin svarbus vaidmuo neabejingų, savo lūkesčius patenkinusių ir aiškiai savo mintis reiškiančių piliečių raidoje ir yra galingas pažangios, tvarios bei įtraukios visuomenės, atskirų asmenų gerovės ir ekonomikos augimo stimulus. Užtikrinus tarptautinį asmenų judumą ir į aukštojo mokslo programas įtraukus pasaulinę perspektyvą galima papildomai prisidėti prie tokios raidos.
2. Europos aukštojo mokslo sistemų stiprioji pusė yra aukštos kokybės švietimo ir mokslinių tyrimų užtikrinimas, jų institucijų įvairovė ir jų teikiama parama bendradarbiavimui tose srityse, kuriose tokiu būdu suteikiama pridėtinės vertės, pavyzdžiui, tokiose srityse kaip programos, pagal kurias suteikiami jungtiniai ir dvigubi mokslo laipsniai, doktorantūros skyriai bei doktorantūros studijos ir tarptautinės partnerystės.

⁽¹⁾ Dok. 12453/13.

⁽²⁾ Dok. 14116/13 + ADD 1.

3. Dabartinėmis ekonomikos sąlygomis aukštajam mokslui bei tretiniam profesiniam rengimui ir mokymui tenka itin svarbus vaidmuo stiprinant Europos mokslinių tyrimų bei inovacijų pajėgumus ir teikiant jai aukštos kvalifikacijos žmogiškuosius išteklius, kurių Europai reikia siekiant garantuoti darbo vietas ir užtikrinti ekonomikos augimą bei klestėjimą.
4. Absolventų kompetencijos ne visuomet atitinka kintančius darbo rinkos ir visuomenės poreikius, o darbdaviai viešajame ir privačiajame sektoriuose praneša apie paklausos ir pasiūlos neatitikimus bei sunkumus norint rasti tinkamų kandidatų siekiant patenkinti žinių ekonomikos poreikius.
5. Tikėtina, kad artimiausiais dešimtmečiais didelį poveikį darys visuomenės senėjimas Europos Sąjungoje, kadangi dėl nuolat mažo gimstamumo kyla pavojus, kad aštrės absolventų gebėjimų stygiaus problema, su kuria susiduria Europos darbdaviai.
6. Aukštojo mokslo įstaigoms, kaip žinių ir inovacijų šaltiniams, taip pat tenka socialinė atsakomybė prisidėti prie žmogaus socialinės raidos ir bendros gerovės tiek nacionaliniame kontekste, tiek platesniame pasaulyje.

MANO, KAD:

1. Užtikrinus, kad Europos aukštojo mokslo įstaigų veikloje aktyviai dalyvautų tarptautiniai darbuotojai, tyrėjai ir studentai, teikiant finansinę ir organizacinę paramą tiek studentų, tiek darbuotojų tarptautiniam judumui ir intensyviau dedant pastangas siekiant internacionalizuoti mokymo programas galima padėti studentams įgyti pasaulinės darbo rinkos poreikius atitinkančių kompetencijų.
2. Vykdydamos Bolonijos procesą, šiuo tikslu pasitelkdamos tinklus, pavyzdžiui, ENIC/NARIC tinklą (Europinį akademinio mobilumo ir kvalifikacijų pripažinimo informacijos centrų tinklą/Nacionalinių akademinio pripažinimo informacijos centrų tinklą) ir vykdydamos veiksmus, pavyzdžiui, programas „Erasmus Mundus“ ir „Tempus“, valstybės narės ir Europos aukštojo mokslo įstaigos, gaudamos ES paramą, padarė didelę pažangą plėtodamos tarpvalstybinio kokybės užtikrinimo ir kvalifikacijų pripažinimo mechanizmus.
3. Tai, kad atsirado pasaulio mastu naudojamų atvirųjų švietimo išteklių, viešai prieinamos mokomosios medžiagos ir atvirų masinio nuotolinio mokymo kursų, yra tarptautinis įvykis, galintis turėti svarbių padarinių aukštojo mokslo sistemoms ir atverti galimybes taikyti naujoviškas pasaulinio tarpvalstybinio bendradarbiavimo formas.

TODĖL PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ ATITINKAMAI ATVEJAIŠ BENDRADARBIAUTI SU AUKŠTOJO MOKSLO ĮSTAIGOMIS, DERAMAI ATSIŽVELGIANT Į JŲ AUTONOMIJĄ, SIEKIANT:

1. Bendradarbiaujant su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įgyvendinti išsamų strateginį požiūrį į internacionalizavimą, kuris apimtų tris pagrindines sritis:

- a) studentų ir darbuotojų judumą;

- b) mokymo programų ir skaitmeninio mokymosi internacionalizavimą;
- c) strateginį bendradarbiavimą, partnerystes ir gebėjimų stiprinimą.
2. Skatinti dvikryptį tarptautinį studentų laipsnių ir kreditų judumą, taip pat sudaryti galimybes darbuotojų judumui tarp Europos ir trečiųjų šalių, be kita ko:
- užtikrinant, kad į internacionalizavimo strategijas būtų įtrauktas tvirtas studentų, tyrėjų ir darbuotojų judumo komponentas, grindžiamas kokybės sistema, kuri gali apimti, *inter alia*, orientavimo ir konsultavimo paslaugas;
 - su trečiosiomis šalimis sukuriant bendro intereso dvikryptes judumo sistemas, kuriomis būtų užtikrinta tinkama fizinio ir virtualaus judumo, taip pat vidinio ir išorinio judumo pusiausvyra, kurios apimtų daug įvairių temų ir kuriose atitinkamais atvejais itin daug dėmesio būtų skiriama sritims, kuriose esama gebėjimų stygiaus;
 - remiant tarptautiniu mastu judžių studentų, tyrėjų ir darbuotojų užsienyje įgytų kreditų, laipsnių, kvalifikacijų ir kompetencijų pripažinimą, vadovaujantis nacionalinės teisės aktais ir nacionaline praktika;
 - užtikrinant, kad daugiau dėmesio būtų skiriama mokymosi rezultatams, taip pat užtikrinant suderinamumą su Europos skaidrumo priemonėmis, pavyzdžiui, Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistema, diplomo priedu bei Europos kvalifikacijų sandara ir su kokybės užtikrinimo mechanizmais; ir
 - sparčiau darant pažangą, susijusią su siūloma direktyvų dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir gyvenimo mokslinių tyrimų ir studijų tikslais nauja redakcija.
3. Skatinti vidinį internacionalizavimą ir skaitmeninį mokymąsi siekiant užtikrinti, kad didžioji dauguma Europos studentų, kurie nedalyvauja fizinio judumo programose, taip pat galėtų ugdyti tarptautinius gebėjimus, be kita ko:
- užtikrinant, kad tretinio mokslo srityje būtų suteikta aukštos kokybės infrastruktūra ir teikiamos paslaugos studentams, atitinkančios studentų poreikius;
 - veiksmingai naudojantis aukštojo mokslo įstaigų darbuotojų tarptautine patirtimi bei kompetencijomis ir skatinant juos prisidėti prie aukštos kokybės tarptautinio pobūdžio mokymo programų rengimo tiek nejudžių, tiek judžių besimokančių asmenų naudai;
 - suteikiant studentams, tyrėjams ir darbuotojams daugiau galimybių ugdyti kalbines kompetencijas, visų pirma suteikiant priimančiosios šalies kalbos mokymo paslaugas asmenims, kurie lanko ne jų gimtąją kalbą rengiamus kursus, siekiant maksimaliai išnaudoti Europos kalbų įvairovės teikiamą naudą ir kuo labiau padidinti studentų, tyrėjų ir darbuotojų socialinę integraciją priimančiojoje šalyje;
 - suteikiant platesnių tarptautinio bendradarbiavimo grindžiamo mokymosi internetu galimybių ir ištiriant informacinių ir ryšių technologijų bei atvirųjų švietimo išteklių naudojimo naujiems mokymo metodams galimybes, kad būtų suteikta platesnė prieiga, internacionalizuojamos mokymo programos ir sudaromos sąlygos naujų formų partnerystėms.
4. Skatinti kurti partnerystes tiek Europoje, tiek už jos ribų, kad būtų stiprinami instituciniai gebėjimai švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje, be kita ko:
- parengiant mokymo programas, kuriomis būtų skatinamas verslumas bei inovacijos ir perkeliama gebėjimų plėtojimas, ir kuriant tarptautines mokymo galimybes, šiuo tikslu glaudžiai bendradarbiaujant su ES ir ES nepriklausančių šalių darbdaviais;
 - skatinant daug dėmesio skirti kiekvienos aukštojo mokslo įstaigos konkrečioms stipriosioms pusėms ir prioritetams, siekiant tokiu būdu užtikrinti, kad valstybės investicijos būtų naudojamos rezultatyviai ir efektyviai;
 - šalinant likusias kliūtis, trukdančias plėtoti ir įgyvendinti programas, kuriomis suteikiami jungtiniai, dvigubi ir dauginiai mokslo laipsniai, ir tobulinant kokybės užtikrinimo ir tarpvalstybinio pripažinimo nuostatas;
 - skatinant užtikrinti valstybių narių internacionalizavimo strategijų ir ES vystomojo bendradarbiavimo politikos suderinamumą, šiuo tikslu laikantis teisingumo bei šalių partnerių atsakomybės principų ir atsižvelgiant į aukštojo mokslo įstaigų poreikius;
 - pasinaudojant studentų, tyrėjų bei darbuotojų iš trečiųjų šalių, kaip bendradarbiavimo su šių šalių aukštojo mokslo įstaigomis ambasadorių, patirtimi;
 - skatinant aukštojo mokslo įstaigas parengti savo išsamias internacionalizavimo strategijas, kuriose būtų pripažįstamas internacionalizavimo, kuris daro poveikį visoms universitetinio gyvenimo sritims, įskaitant mokslinius tyrimus, mokymą, valdymą, administravimą ir paslaugas, kompleksinis pobūdis, ir remiant jų pastangas.
- PALANKIAI VERTINA KOMISIJOS KETINIMĄ:
1. Remti valstybių narių ir aukštojo mokslo įstaigų pastangas įgyvendinti išsamų strateginį požiūrį į internacionalizavimą ir pasinaudoti tarptautinio bendradarbiavimo aukštojo mokslo srityje teikiamomis galimybėmis vykdant programas „Erasmus+“ ir „Horizontas 2020“, be kita ko:
- pagal programą „Erasmus+“ teikiant didesnę finansinę paramą besimokančių asmenų ir darbuotojų judumui į trečiąsias šalis ir iš jų, o vykdant programą „Marijos Skłodovskos-Kiuri veiksmai“ pagal programą „Horizontas 2020“ – tyrėjų judumui į trečiąsias šalis ir iš jų;

- ii) remiant tarptautinius aukštojo mokslo įstaigų konsorciumus, kad atitinkamai pagal programą „Erasmus+“ ir vykdant programą „Marijos Sklodovskos-Kiuri veiksmai“ būtų rengiamos bendros magistrantūros ir doktorantūros programos, ir suteikiant studentams bei doktorantams galimybių pasinaudoti aukšto lygio stipendijomis ir doktorantų stipendijomis;
 - iii) remiant strategines bendradarbiavimo ir inovacijų aukštojo mokslo srityje partnerystes, įskaitant ES ir trečiųjų šalių aukštojo mokslo įstaigų gebėjimų stiprinimo partnerystes.
2. Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis dėti pastangas siekiant padidinti Europos aukštojo mokslo patrauklumą ir propaguoti jo įvairovę visame pasaulyje, be kita ko:
- i) gerinant kokybę ir skaidrumą, propaguojant tarpvalstybinio kokybės užtikrinimo mechanizmus ir skatinant kvalifikacijų, kreditų ir pripažinimo sistemų palyginamumą, pasitelkiant tarptautinį bendradarbiavimą ir dialogą;
 - ii) gerinant akademinės bendruomenės judumo kokybę, šiuo tikslu pasitelkiant sustiprintą „Erasmus“ aukštojo mokslo chartiją, be kita ko, pateikiant aukštojo mokslo įstaigų savęs vertinimo ir stebėsenos gaires;
 - iii) atitinkamais atvejais ir atsižvelgiant į aukštojo mokslo įstaigų autonomiją skatinant įgyvendinti „U-Multirank“ – naują daugialypę tarptautinę skaidrumo priemonę, skirtą aukštojo mokslo įstaigų palyginamumui didinti;
- iv) remiant valstybių narių bendradarbiavimą ir nacionalinių reklamos agentūrų bei absolventų asociacijų bendradarbiavimą, šiuo tikslu dalijantis informacija, pradedant ir koordinuojant bendrus veiksmus, kad Europa būtų propaguojama kaip aukštos kokybės studijų ir mokslinių tyrimų vieta (pavyzdžiui, studentų mugėse ir rengiant bendras propagavimo priemones).
3. Skatinti ES ir jos pasaulinių partnerių bendradarbiavimą aukštojo mokslo srityje siekiant inovacijų ir vystymosi, be kita ko:
- i) vedant dvišalius ir daugiašalius politinius dialogus su pagrindiniais tarptautiniais partneriais, vadovaujantis ES išorės politika;
 - ii) propaguojant Europos inovacijos ir technologijos institutą bei jo žinių ir inovacijos bendrijas kaip tarptautinio bendradarbiavimo inovacijų, mokslinių tyrimų ir aukštojo mokslo srityje platformas, kad būtų sprendžiami visuomeniniai uždaviniai;
 - iii) remiant ir gerinant faktais grindžiamą tarptautinio švietimo politikos formavimą, šiuo tikslu atliekant mokslinius tyrimus, renkant ir analizuojant statistinius duomenis ir palaikant dialogą su ekspertais.
-